

Vredesdienst Maartenskerk 12 september 2021

Gezegend de vreedstichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

(matt.5, 9)

Mensen rondom Jezus, aankomende vreedstichters!

Deze zomer lezen we hier in de kerk de 'zaligsprekingen' uit de Bergrede.

En iedere 'gelukkig prijzing' hebben we gecombineerd met een schilderij van Vincent van Gogh.

Het is wonderlijk om steeds weer te ervaren hoe hij dicht bij die, voor ons, die soms zo weerbarstige Bijbelwoorden blijkt te staan!

Misschien komt dat wel omdat zijn eigen leven zo enerverend verliep.

Zijn liefde voor het leven, zijn verlangen naar een eerlijker wereld, naar gezien worden en echt geslaagde schilderijen maken, leverden grote spanningen op, en vaak zie je dat goed terug.

In dit schilderij uit zijn vroege - Brabantse- periode zie je dat , op het eerste oog, niet zo terug.

Eerlijk gezegd had ik nooit zoveel met dit bruinige, wat sombere stilleven.

Maar er zit een geheim achter het schilderij, en dat is een diep conflict *en* diep verlangen naar vrede.

Zijn vader was predikant en trouwe dienaar van de kerk in zijn tijd.

Vincent was daarmee, en daarover, met hem in botsing gekomen. En dat leidde tot heftige ruzies thuis.

Juist ook over de uitleg van de Bergrede. Vincent beklagde zich over het 'ijskoude van het hedendaags christendom', maar noemt de stichter daarvan, Christus, alsnog altijd *subliem*. Vader spreekt dit tegen, en plotseling raakt de zoon eens zo in woede over de tegenspraak van zijn vader dat hij het vleesmes van tafel grijpt en zijn vader bedreigd zou hebben. Vader sterft niet veel later plotseling aan een hartverlamming op de drempel van de pastorie. Het conflict tussen hen is nooit opgelost.

In onze levens en meningsverschillen tussen ouder en kind, familieleden onder elkaar, of geloofsgenoten, gaat het meestal niet zo heftig toe.

Maar conflicten komen in de beste families voor, en blijven soms ondergronds heel lang smeulen.

Het geheim van dit schilderij is dat Vincent een half jaar na de dood van vader uiting gaf aan zijn verlangen naar vrede met zijn vader.

Het is immers vaders Bijbel die daar ligt, stoer en onverzettelijk. Hij bedoelt eigenlijk zijn vader zelf hiermee!

Hij tekent zichzelf in de roman op de voorgrond. Die is van Emile Zola: 'La joie de vivre', beduimeld en bijna kapot gelezen.

Dat lijkt een tegenstelling, zeker ook omdat vader de moderne literatuur verwierp.

Maar let op: haast niet te lezen ligt de bijbel open bij Jesaja 53, dat gaat over de lijdende Knecht, de man van smarten.

Jesaja 53 hoort thuis in het boek van de troost. Het bezingt de bevrijding, de weg ten leven, de genezing, en het herstel van de menselijkheid.

De roman van Zola verhaalt ondertussen van een wees, die na misbruik door een rijke familie opgevangen wordt door een liefdevolle figuur in een arm vissersdorpje.

Een straaltje licht, ondanks de kaars die uit is: zo zegt Vincent dat de duisternis het licht niet heeft kunnen doven (Joh.1).

'Vredestichten' is een woord dat bij uitstek wacht op daden.

Bij vredestichters denken wij of aan Nobelprijswinnaars of aan mensen die graag iets in der minnen schikken, of tot compromissen bereid zijn.

Maar het is de vraag of Jezus *hen* op het oog heeft als hij *de vredestichters* zegent.

Deze 'zaligspreking' wordt uitgesproken door iemand die wij de ere naam *Vredevorst* geven, Jezus, maar die zelf zegt: *Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard* (Matt.10,35).

En als er ooit iemand is geweest die door zijn aanwezigheid nu net wat anders deed dan de rust bevorderen en de gemoederen kalmeren, dan was hij het wel!

Rondom deze vredevorst komt een heel volk in opschudding, stapelen conflicten zich op, komen demonen uit hun schuilhoeken, en stroomt een tempelplein leeg..

Op de eerste bladzijden van de Bijbel wordt zijn komst al aangekondigd: *Ik zal vijandschap zetten...*, vijandschap tegen dat wat Gods schepping verziekt.

Vredestichten betekent zo (Gen.3,15): vijandschap zweren aan al wat de realisering van Gods droom over deze wereld in de weg staat.

Dat lijkt zo groot! En vaak gaan de vredesdiensten vooral ook over die grote, vaak onmachtig stemmende vragen.

Maar... vrede stichten... het ligt dichterbij dan we denken.

Het kan iets heel persoonlijks zijn vanwege iets dat ons dwars zit. Je niet gezien weten in wie je bent bijvoorbeeld. Of een protest tegen onrecht.

Of andersom: dat je een ander iets hebt gezegd of aangedaan, dat maar niet recht gezet kan worden!

Vincent geeft postuum, na de dood van zijn vader, ruimte aan een gezamenlijk gesprek - zelfs dat kan!

Wat kan het helend zijn als die ruimte er tijdens het leven van de ander nog kan komen!

'Het is het raffinement van de duivel', zegt de Bijbel, dat er een storing optreedt in het verkeer van mens tot mens, volk tegenover volk, van een mens tegenover zijn Schepper.

Dat vraagt om een open houding, gedragen door het vertrouwen dat Gods liefde ons al draagt.

De onthulling van het geheim van het vredeswerk van Jezus is dat hij zich door de vinger van God (Lukas 11) aangeraakt weet, zoals Michelangelo dat in de sixtijnse kapel in Rome als de schepping van de mens verbeeldt.

Of zoals Jesaja het zegt: *God de heer gaf mij een vaardige tong, waarmee ik de moedeloze kan opbeuren.* (Jes.50, 5).

'Gezegend de vredestiters', zegt Jezus: het zijn zij die het geheim kennen van de vinger van God.

Zelf resultaat van het vredeswerk van Jezus, keren zij zich tegen alles wat het vredeswerk van Jezus in de weg staat.

Dat is weerbarstig werk vaak. We weten er in kleinere en grotere verbanden van. Een pakkend voorbeeld van het grotere vredestiten komt vanuit de bezette Palestijnse gebieden bij Bethlehem.

De familie Nassar, christen-Palestijnen, heeft 98 jaar rechtmatig een olijfboomgaard in bezit, en nu al jaren lang proberen militante en fanatieke Israëli hen daar weg te pesten en te verjagen. Olijfbomen illegaal bulldozeren, waterleidingen en jonge aanplant vernielen, dat soort zaken.

Hun motto blijft echter: *Niemand kan ons dwingen om te haten. Wij weigeren vijanden te zijn.*

We collecteren vandaag in het bijzonder om hen te ondersteunen in hun geweldloze strijd.

Je zou de hoop op vrede, op heelheid, kunnen verliezen..

Maar er staat *een* woord waar het in ons geloven nu op aankomt.

Het is het woord van belofte, dat wij te snel kwijt kunnen raken: het woord *zullen*.

Maar juist vandaag wordt dat omhoog gehouden als een onverwoestbare belofte en hoop: gezegend de vredestiters, want zij *zullen* kinderen van God genoemd worden.

bronnen:

Hans Koenen SJ over Van Gogh

prof.dr.Pieter Holtrop over de zaligspreking.